

ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCES

Çevrimiçi Müzik Bilimleri Dergisi

2. DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİNDE KLASİK MÜZİK VE
MÜZİKSEL GELİŞMELER
CLASSICAL MUSIC AND MUSICAL DEVELOPMENTS IN
THE PERIOD OF WORLD WAR II

Atıf/Citation

Bakbak, A. ve Kaynak Akçaoğlu, T. (2022). 2. Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler. *Online Journal Of Music Sciences*, 7 (1), 42-69.

<https://doi.org/10.31811/ojomus.1055513>

Aşkın BAKBAK

Uyüyüksek Lisans, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı,
askin989803@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1531-3184>

Tuğçe KAYNAK AKÇAOĞLU

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi tucekaynak79@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2081-6982>

Cilt/Volume: 7

Sayı/Issue: 1

Haziran/June 2022

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 09.01.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 10.04.2022

Yayım Tarihi/Published: 30.06.2022

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

Öz

2.Dünya Savaşı altı yıl sürmüş ve bu altı yıl içinde Dünya bir kaos ve bir yıkım ortamına sürüklemiştir. Bu savaşıla birlikte belki 'de birçok devletin kaderi değişmiş günümüzde bile devan eden bazı sorunların başlangıcı olmuştur. 2. Dünya savaşı birçok alanda değişime sebep olmuştur ve bu değişim belki 'de günümüz dünyasını şekillendirmiştir. Bu değişimlerden biri ise Klasik müzik ve müziğin etkileşimiyle ilgili olmuştur. Bu araştırmada 2.Dünya savaşıında Klasik müzik, müzik etkileşimi ve savaş sırasındaki hükümetlerin devletlerinin başına geçtikleri zamandan itibaren müzik kullanımı incelenmiştir. Bu araştırma için geniş çaplı literatür taraması yapılmış olup, literatür taramasında elde edilen veriler paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 2.dünya savaşı, müzik, ideoloji

Abstract

World War II the world has countinued for six years and in these six years, the world was dragged on an environment and destruction of chaos. With this war, the fate of many states has changed, and it has been the beginning of some problems that continue even today. World War II caused changes in many areas and this change perhaps shaped today's world. One of these changes has been about the interaction of classical music and music. In this research, Classical music, music interaction and the using of music from the time when governments took over their states during the World War II were examined. For this research, a large-scale literature review was made and the data obtained in the literature review were shared.

Keywords: 2.world war, music, ideology

1.GİRİŞ

“2. Dünya Savaşı, tarihte görülen en yıkıcı, sonuçlarıyla 'da felaket ve acıya sebep olan bir savaştır. 20.yy. insanların ve milletlerin bir kısmını daha iyi bir yaşama yönlendirirken birçoklarına da görülmemiş acılar tattırmıştır” (Yıldız, 2009, s. 62). Bir asrın en kanlı savaşı olarak gösterilen 2.Dünya Savaşı, 1939-1945 yılları arasında 40 milyon civarı insanın ölümüne sebep olmuş ve tüm dünyayı etkilemiştir.

İtalya'da Benito Mussolini'nin iktidara gelmesi ile Faşist ideolojiyi benimseyen İtalya, yayılcı bir politika izlemeye başlamış, bu durum 2.Dünya Savaşı'nın başlamasında önemli nedenlerden biri olmuştur. Bu dönemde Almanya'nın Versay antlaşmasının ağır koşullarından kurtulmaya çalışması, Fransa ve İngiltere'nin Almanya'nın bu kurtulma çabasına gereken tepkileri vermemesi Mussoliniye istediği ortamı oluşturmuştur. Fransa ve İngiltere'nin bu tutumu İtalyanlara Avrupa dışında herhangi bir toprağın işgali 'nin bir yaptırımla karşılanmayacağını düşündürmüştür. Bu sırada Afrika'da bölgesinde bulunan Habeşistan ve Somali'nin sınırında bulunan Welwel bölgesinde iki devletin askerleri arasında çıkan çatışma İtalya için fırsat oluşturmuş ve İtalya Habeşistan'a saldırmıştır. Bu durumun 2. Dünya Savaşının başlangıcının temel sebepler arasında olduğu söylenebilir (Keskin, 2015, s. 659-670 aktaran Yıldız, 2019, s. 64).

Bu duruma ek olarak uzak doğuda hareketlenmeye başlamıştır. Çin'in başındaki milliyetçi hükümetin güçlenmesi Japonya'nın çıkarlarına ters düşmekteydi. 1927 yılına gelindiğinde Çin'in kuzey bölgesinin merkezi yönetimin kontrolüne geçmesiyle Japonlar endişelenmiş ve kuzeye doğru hareket etmeye başlamışlardır. Ancak Kuzey Çin merkezli hükümetin kontrolüne girmeyi kabul etmiştir. Japonlar bu dönemde Amerika'nın dönemin ekonomik buhranının verdiği hasarı en aza indirmeye çalışması ve Sovyetler Birliği'nin Uzak Doğuda 'ki askeri hazırlıklarını tamamlayamamasını fırsat bilerek 1931 yılında Çin'in Mançurya bölgesine saldırı başlatmıştır. Bu saldırı ile Washington Deniz Silahlandırma konferansının önüne geçtiği bir çatışma ortamını tekrar başlamıştır (Sander, 2016, s. 59-68 aktaran Yıldız, 2019, s.64).

Özellikle İtalya'da Benito Mussolinin ve Almanya'da Adolf Hitlerin başa geçmesiyle iki ülke silahlanma süreci hızlandığı ve iki ülke yayılcı politikalar izlemeye başladığı gözlemlendi. Yıldız (2009)'a göre Hitler Almanya'nın başına geçmesi ile Almanya güçlenmiş ve Mihver devletler Almanya'nın etrafında toplanarak bir dünya savaşının çıkmasının önemli sebeplerinden biri olmuştur. İtalya, Almanya ve Japonya aralarındaki bu ittifakı Mihver devletler olarak isimlendirmiştir. Bu ittifak oluşurken ise İngiltere ve Fransa bu siyasi gelişmeleri yakında takip etmiştir. Bu iki devlet Milletler Cemiyetinin bir zamanlar aldığı silahsızlanma kararına uyan devletlerdi. Almanya ve İtalya'nın hızla sürdürdükleri silahlandırma hareketlerine karşın, İngiltere ve

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

Fransa aralarında anlaşmaya vararak Müttefik Birlikleri olarak bir blok oluşturdular. Sonuç olarak bu blok oluşumundan sonra bir savaş olacağı artık kaçınılmazdı.

İkinci Dünya savaşının başlaması 1 Eylül 1939 tarihinde Almanya'nın Polonya'ya saldırmasıyla ve bu saldırıdan sonra Fransa ve İngiltere'nin Polonya'nın yanında olmasıyla başladı. Savaş altı yıl sürdü ve 40 milyon kişinin hayatına mal olup, milyonlarca kişi ise hayatlarına sakat olarak devam etmiştir. Özellikle 'de beş milyondan fazla kişinin toplama kamplarında ve gaz odalarında öldürüldüğü tüm dünyayı etkisi altına alan, insanlık tarihinin açısından utanç kaynağı olan bir savaştır (Yıldız, 2009, aktaran Yavuz, 2016, s.2).

Çınar (2019)'a göre "İkinci Dünya Savaşı, süratli ve belirsiz yapısıyla önceki savaşlardan farklıdır. Özellikle savaşın ilk yıllarında beklenmedik sonuçlar ortaya çıkmıştır".

Bu savaş diğer savaşlara kıyasla farklılıklar göstermekteydi. Bunun nedeni ise en güncel teknoloji 'nin bu savaşta kullanılmış olması ve savaş sırasında bile teknolojinin gelişimini sürdürmesiydi. Bu savaşın diğer savaşlardan farklı olmasının bir sebebi ise savaş sürecindeki olayların öngörülemez olmasıydı. Savaşın ilk yıllarında Almanlar inanılmaz başarılar elde ettiği görülmekteydi. Avrupa'nın İngiltere ve birkaç ülke haricinde neredeyse tamamını işgal eden Almanlar yaşam alanı kendi değişleriyle "Lebensraum" fikriyle yönünü doğu topraklarına yani savaşın en başında saldırmazlık antlaşması imzalayıp Polonya'nın neredeyse tamamını birlikte ele geçirmiş olan ve bu işgalden sonra sınır komşusu olduğu Sovyet Birliğinin zengin toprak ve Kafkaslardaki petrol kaynaklarına çevirdiği görülmüştür. Bu amaç doğrultusunda Nazi Almanya'sı 22 Haziran 1941 tarihinde "Barbarossa Harekâtı" ile Sovyetler Birliğine saldırmıştır. Bu harekât ile Almanlar Sovyetler Birliğinin Başkenti Moskova'nın neredeyse 40 kilometre kadar yakınına gelmiş ancak birçok sebepten bu harekât başarılı olamadığı görülmüştür. Avrupa'da savaş devam ederken Pasifiğin iki ayrı yüzü olan ve bir süredir bazı sebeplerden dolayı araları gergin olan Japonya ve Amerika arasında ipler kopma noktasına gelmiş ve 7 Aralık 1941 gününde Japon Uçakları Amerika'nın Pearl Harbor Deniz Üssünü bombalamasıyla Amerika'da savaşa girmiştir. Avrupa'ya döndüğümüz zaman Almanlar Barbarossa Harekâtında başarısızlık sonuçlanmış, Afrika cephesinde yenilmiş ve Fransa'nın Normandiya sahilinde Müttefikler çıkarma yaparak Avrupa ülkelerini işgalden kurtarılmıştır. Almanlar hem doğudan hem batıdan savunma yapmaya çalışmış ancak İtalya'nın savaştan çekilmesi ile Almanların savaşı sürdürmesinin daha da zorlaştığı görülmüştür. Batıdan müttefikler doğudan Almanya içlerine girmiş ve 2.Dünya Savaşının son Avrupa Savaşı olan Berlin Savaşı 16 Nisan 1945 tarihinde Sovyetler birliği ordusunun Almanya'nın başkenti Berlin saldırmasıyla başlamıştır. Berlin Savaşı sırasında yer altı karargâhında yani "Führerbunker" de bulunan Almanya'nın Lideri Adolf Hitler 30 Nisan 1945'te intihar etmiştir. 2 Mayıs 1945'te ise Berlin Sovyet ordusu kontrolüne geçmiştir. Almanya Batı'da 7 Mayıs 1945'te doğuda ise 9 Mayıs 1945'te koşulsuz şartsız teslim olmuş ve 2.Dünya Savaşının

Avrupa cephesi kapanmıştır. Pasifikte ise Japonların direnişi devam etmiştir. Amerikalılar Japonya ana karasına yaklaşmak için Pasifikteki adaları teker teker ağır Japon direnişine karşı ele geçirmeyi başarmıştır. Sıra Japonya ana karasına gelince 2 seçenekleri olduğu düşünülmektedir. İlk seçenek Japon ana karasına amfibik bir çıkartma yaparak Amerikan askerlerinin karaya çıkmasıdır ancak bu çıkartma çok fazla askeri zayıt olacağı düşüncesiyle ikinci plan daha uygun görülmüştür. Bu seçenek ise Amerika'da bir grup bilim adamının bir süredir çalışmalarını sürdürdüğü Manhattın Projesi isimli Atom Bombası çalışmasıdır. İlk başta Amerikan Hükümeti Japonya'ya teslim olması için ultimatome vermiştir. Japon hükümeti ise bu ultimatome reddedince Atom bombası atılmasına karar verilmiştir. Bu bomba ilk olarak 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya atılmıştır. Bu bomba anında 140 bin kişinin ölümüne sebep olmuştur. Hiroşima'dan 3 gün sonra 9 Ağustos 1945'te Nagazaki'ye Atom bombası atmıştır. Bu bomba ise 80 bin kişinin ölümüne sebep olmuştur. Atom bombalarından sonra 2 Eylül 1945'te Japonya kayıtsız şartsız teslim olmuştur. Bu savaş sürecinde dünya bir yıkıma bir kaos ortamına sürüklenmiştir. Bu yıkım ve kaos ortamında müzik alanında etkilenmiş. Birçok devlet müziği askeri ve propaganda amacıyla kullanmış. Savaş sürecinde bazı müzisyenlerin milli duyguların etkisinde kaldığını görüyoruz. Bu araştırma 'da 2. Dünya Savaşı sürecinde müziğin etkileşimi ve çeşitli devletlerin politika ve bestecilerin incelenmesi amaçlanmış olup, ülkemizdeki bu alandaki ilk çalışmalarından biri olma özelliğini taşımaktadır.

1.1.Araştırmanın Problem Cümlesi

Bu araştırmanın ana problem cümlesi olarak; 2.Dünya Savaşında savaşın ana devletleri olan Almanya, İtalya, Japonya, Fransa, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Klasik müzik ve müziğin dönemsel gelişimi nasıldı? cümlesi uygun görülmüştür.

Alt Problemler ise:

- 1- 2. Dünya Savaşı döneminde ana devletlerin önde gelen bestecileri kimlerdi, bestelerin bestelenme amaçları incelendiğinde ortaya çıkan durum nelerdi ve bu dönemde öne çıkmış eserler hangileriydi?
- 2- Ana devletlerin müziğe karşı devlet politikaları nasıldı? Müzik icrasına olan olumlu veya olumsuz etkileri nelerdi?
- 3- Ana devletlerin benimsediği ideolojilerin müzik anlayışlarına etkisi nasıl oldu?

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile 2.Dünya Savaşında Klasik müzik ve müzik kullanımıyla ilgili bilgi eksikliğinin giderilmesi, o dönemdeki hükümetlerin müziğe bakış açıları incelenerek konuyla ilgili daha çok bilgi sahibi olunması ve ülkemizde bu konuyla ilgili literatüre katkı sağlaması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ülkemizde 2. Dünya Savaşı sürecinde müziğin etkileşiminin incelemesi açısından ülkemizde yapılan ilk çalışmalardan biri olma özelliği ile önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılığı

- 1- Bu çalışmada kullanılacak kaynaklar,
- 2- Savaşın Ana Devletleri Almanya, İtalya, Japonya, Fransa, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki savaş dönemi klasik müzik ve müzik kullanımlarının incelenmesiyle;
- 3- Ana Devletlerinden biri olan Fransa savaş döneminde en uzun Fransa'nın bir kısmının başında bulunan Fransa Vichy Hükümetinin incelenmesiyle;
- 4- İkinci alt problemlerden belirtilen ülkelerden sadece 2 müzisyen belirtilmesiyle bu belirtilen müzisyenin ise savaş sırasındaki çalışmaları ve savaş sırasında devlet hükümetleriyle çalışan müzisyenlerle araştırma sınırlandırılmıştır.
- 5- Vichy Fransa'sında 2, Amerika ve İngiltere'de 1 besteci belirtilen sınırlılıklar içinde literatür taramasına rağmen tespit edilememesinden dolayı besteci yazılamamıştır.
- 6- Araştırma esnasında Japonya'yla ilgili kaynak bulunamadığı için Japonya araştırma dışı kalmıştır.

2.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma için kullanılan Araştırma modeli, Araştırmanın Evreni ve Veri Toplanması'dan bahsedilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel bir çalışma olup, betimsel bir çalışmadır. Geniş çaplı literatür çalışması yapılmıştır. Geçmiş zamanlarda bu konuyla ilgili yapılmış çalışmalardan alıntılar yapılmıştır.

“Nitel betimleme araştırmalarının temel amacı herhangi bir olgunun doğrudan ve basit bir betimlemesini sunmaktır” (Sandelowski, 2000, 2010; Lambert ve Lambert, 2012, aktaran Mutlu, 2020, s. 111).

“Nitel betimsel araştırma deseninin temel amacı bireylerin bir olay ya da olguyla ilgili düşüncelerinin tanımlanarak betimlenmesidir” (Willis, Sullivan, Bolyai, Knafli, Cohen, 2016, aktaran Mutlu, 2020, s.112).

2.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın örneklemi 2.Dünya Savaşı döneminde müziğin etkileşimi ve gelişimi alınmıştır. Araştırmanın evreninde ise savaş zamanlarında müziğin savaşa ve çeşitli değişkenlere olan etkisidir.

2.3. Veri Toplanması

Bu çalışmada veri toplama yöntemi literatür taraması yapılmış olup daha önce bu konuyla ilgili çalışmalardan elde edilmiş veriler kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Bu araştırma sonucunda, elde edilen veriler ile, 2.Dünya Savaşı sırasında ana devletlerin Klasik müziğe bakış açıları daha iyi gözlemlenmiş ve ana devletlerin müzik kullanımıyla ilgili birçok bilgi verilmiştir.

2.5. Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca TR Dizin etik ilkeleri akış şemasına göre çalışmada etik kurul onayını gerektiren herhangi bir veri toplamaya ihtiyaç duyulmamıştır.

3.BULGULAR:

Bu bölümde alt problemlerin cevapları için incelenen literatürden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

3.1. 2. Dünya Savaşı Döneminde Ana Devletlerin Önde Gelen Bestecileri Kimlerdi, Bestelerin Bestelenme Amaçları İncelendiğinde Ortaya Çıkan Durum Nelerdi ve Bu Dönemde Öne Çıkmış Eserler Hangileriydi Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 1

Literatür taramasıyla incelenen müzisyenler

Amerika Birleşik Devletleri	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği	İngiltere	Vichy Fransa'sı	Nazi Almanyası	İtalya
Aaron COPLAND	Dmitri SHOSTAKOVİCH	Costant LAMBERT	-----	Richard Strauss	Rito SELVAGGI
-----	Sergey PROKOFİEV	-----	-----	Werner EGK	Pietro MASCAGNI

3.1.1. Almanya

3.1.1.1. Richard Strauss

1864 Yılında Almanya'nın Münih kentinde doğan Strauss, Alman müziğinin önemli bir senfonik şiiir ve opera bestecilerinden biriydi.

Strauss'un, bilhassa Wagner'in tesirinde kalarak bestelediği yapıtlardaki ana faktör, o dönemde tanınmış şairlerin ellerinden ortaya çıkan konular ile müziğin enginliğinin birleşmesinden meydana gelmektedir. 19. Yüzyıl müziğinde ise Strauss'un bu özelliği onu göze çarpan bir besteci olmasını sağlamıştır. Naziler 1933 yılında iktidara geldiğinde Strauss 68 yaşındaydı. Strauss hiçbir zaman Nazi partisine üye olmayıp Nazi selamı vermekten ise uzak durmuştur. Ancak güvenlik gerekçesiyle Naziler ile iş birliği içinde olmuştur. 1933 senesinin Kasım ayına gelindiğinde "Third Reich Muzic Chamber" (İmparatorluk Müzik Odası Başkanlığı)' görevlendirilmiştir. Yıllar 1938 yılına gelindiğinde ise Almanlar yeni bir savaş hazırlıklarını yaparken Richard Strauss ise önemli operalarından biri olan Friedenstag'ı bestelemiştir. Bu Opera'nın ortaya çıkış yeri ise 30 yıllık bir savaş esnasında kuşatma altında kalan bir kaledir. 1942 'yılında Strauss ve ailesi Viyana'ya göç etmişler ve 1945 yılında Metamorfoz'u bitirmiştir (Totallyhistory, tarih yok).

"23 yaylı çalgı için yazılan Metamorfoz'u yazarken ise savaş sırasında bombalana opera binalarından etkilenerek yazmıştır" (Başegmezler, 2018).

Strauss'a Adolf Hitler iktidar olunca "Third Reich Muzic Chamber" (İmparatorluk Müzik Odası Başkanlığı) teklif edildi. Bu tekliften sonra Strauss bu makamda 2 sene görev yapmıştı. Eserlerinden "Die Schweigsame Frau" operasının librettosu kısmını beraber yazdığı Stefan

Zweig'la ile çalışması, Strauss'un Naziler önündeki değerini azalttı ve Stefan Zwig'la münasebetinden dolayı Gestapo tarafından "Müzik Odası Başkanlığı" görevinden istifa etmesi için baskı altında tutuldu. Strauss ise hem ideolojik hemde bürokratik hoşnutsuzluklarından dolayı görevini bırakıp İsviçre'ye göç etti (Deniz, 2018).

3.1.1.2. Werner Egk

Werner Egk 1900 yılında Almanya doğan bir bestecidir. Egk 'in Naziler döneminde besteler yapmaya devam etmiş ve Almanya'nın Führeri (Başkanı) Adolf Hitler ve Propaganda Bakanı Joseph Gobbels' in hayranlığı kazanmış, Naziler olarak büyük bir besteci olarak nitelendirilmiştir.

Werner Egk'in 1930'lu yıllarda en popüler eserleri "Die Zaubergeige" (Sihirli Keman) operası ile öne çıktı. Bu eser tonaliteyi, operayı ve Bavyera halk müziğini serbest uyumsuzluğu Stranivsky etkisi ve ritim kalıplarıyla birleştirdi. 1941 yılına gelindiğinde ise Werner Reichsmusikkammer'ın Besteciler Kurulu başkanı olarak Paul Graener'in koltuğunu devraldı. O dönem gayet popüler ve kazancı gayet iyiydi. Hitlerin favori bestecisiydi ancak elinden geldiğince Nazilerden uzak kalmaya çalıştı eylemlerine ne karşı durdu ne de onayladı. Joseph Gobbels günlüğünde Egk hakkında günlüğünde yazdığı satırlar şunlardır: "Egk çok büyük, orijinal bir yetenek. Kendi çok bireysel yönünde hareket eder. Kendini kimseyle ve hiçbir şeyle ilişkilendirmez. Ama müzik yapmayı biliyor. Tamamen memnunum ve Führer' de öyle. İkimiz için de yeni bir keşif; bu ismi hatırlamalıyız" (Holocaustmusic, tarih yok).

Werner Egk'in başarılarından etkilenen Joseph Gobbels 1941'in mayıs ayında onu RMK "Besteciler Birliği Başkanlığına" getirttirir. Egk'in bu makamda 2 sene görev yapmış olup, görevi ise III.Reich'da yani Nazi Almanya'sında benimsenmiş, ari ırktan olan besteciler ödülleri vermek, Hitler Gençliği ve SS ile yakın olup çeşitli sanatsal alanlarda onlara danışmanlık yapmaktı (Gürer, 2007).

3.1.2. İtalya

3.1.2.1.Pietro Mascagni

Pietro Mascagni 1863 İtalya'nın Livorno şehrinde doğmuş bir opera bestecidir. Günümüzde bile özellikle Faşist Parti ve Liderleri Benito Mussolini ile yaptığı iş birliği ve o dönemdeki icraatleri halen konuşulmaktadır.

Pietro Mascagni 1920'li yıllara gelindiğinde İtalya'nın başında olan Benito Mussolini ile iş birliği yaptı ve 1931 yılında Arturo Toscanini protesto için İtalya'dan ayrılmasından sonra Mascagni La Scala'nın baş şefi oldu. Mascagnini 1935 yılında yazdığı son operası olan "Nerone" 2. Duceye bir teşekkür olarak yazıldığı düşünüldü. 2. Dünya savaşının son döneminde Mussolinin yönetimden

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

indirilmesiyle sıkıntılı günler geçirdi. Mussolini yönetimden indirilmesinden sonra Mascagni Faşist destekçisi olarak rezil edildi ve Mussolini sonrası İtalya'sındaki tüm müziksel aktivitelerden uzaklaştırıldı. Tüm mal varlığı ise elinden alındı (Edwards, 2004).

Pietro Mascagni 1929 yılında Milano, La Scala'nın müzik yönetici görevini alarak Arturo Toscanini'den boşalan koltuğu devraldı. Mascagni Benito Mussolini'yi yükseltmek için yazdığı opera olarak (1935) yılında bestelediği Nerone isimli operalar gösterilebilir (Ansiklopedi Britannica, 2020).

3.1.2.2.Rito Selvaggi

Rito Selvaggi 1898 yılında İtalya'da dünyaya gelmiş besteci, piyanist ve orkestra şefidir. Mussolini İtalya'sı zamanında hükümetin tarafında yer aldı. 1929-1943 yılları arasında İtalyan Ulusal Radyosu için senfonik müziğin Sanat Yönetmeniydi. Ek olarak ise Palermo, Parma ve Pesaro'da müzik konservatuarları direktörü olarak görev aldı. Mussolini zamanında Mascagni ile İtalyan müziğinde öne çıkan bir diğer isim de Rito Selvaggi ismindeki bestecidir. Yazdığı partitürün sonunda tüm orkestra üyeleri ayağa kalkarak 3 kez "Duce" diyerek bağırarak diye not aldığı görülür. Kendi yönettiği eserlerinde belinde silah ve siyah üniformasıyla orkestrayı yönettiği görülmüştür (Kutluk, 2020, s. 39).

Selvaggi ile ilgili geniş literatür taramasında herhangi bir eser bilgisine ulaşılamamıştır.

3.1.3 Sovyetler Birliği

3.1.3.1.Dmitri Shostakovich

20.Yüztılın en önemli bestecileri arasında gelen Dmitri Shostakovich besteci ve piyanist olması yanı sıra birçok film müziği ve caz bestesinde yapmıştır. Devlet ödülleri bulursa 'da Shostakovich kimi zaman eleştirildi, kimi zaman ise alkışlanmıştır. Devlet ödülleri de mevcuttu. Savaş zamanında ise Shostakovich' in yaratıcılığında bir şey kaybettirmemiş ve bu dönemde besteler vermeyi sürdürmüştür.

Dmitri Shostakovich 25 Eylül 1906 doğumlu olup, bestelediği 15 senfoni ile 20. Yüzyılın en büyük senfoni bestecisi olarak bilinmektedir. 1920 yılında tamamladığı ilk senfonisinde, savaş senelerindeki epik üslubu ile sonraki yıllarda ise yazdığı eserlerindeki kadere göz atıldığında, benzer alanlardaki hisleri tekrardan 15 adet yaylı kuartet 'de görülmektedir. Sovyet sosyalist sanatının ilkelerini eserlerine 'de aktarmıştır (Ersöz Yiğit, 2015).

1930'lu yıllarda Sovyetler Birliği'nde müzik o dönemin Sovyet lideri Joseph Stalin'inin etkisi altında olup, belli kısıtlamalar çerçevesinde yapılmaya zorlanmıştır. Klasisizm değer görmüş ancak yeni çalışmalar destek görmemiştir. Sosyalist görüşe göre, müzik halkı duygusal ve düşünce olarak

temsil etmeli, onları yükseltmeli ve eğitmelidir. Halkın dikkatini çekecek ve halkın anlayabileceği bir dil kullanılarak müzik yapılmalıdır. Örnek verilecek olursa Shostakovich' in veriştik operası "Lady Macbeth of the Mtsensk District" (Mtyenk'li Lady Macbeth) o dönem iktidarda bulunan Komünist partinin resmî gazetesi olan Pravda'da sert bir şekilde eleştirilmiş. Shostakovich formalist yani Sovyet halkına düşman ve burjuva ideolojisine anlamdaş olarak görülmüş ve kınanarak yıllarca eserinin sahne almasına müsaade edilmemiştir (Ersöz Yiğit, 2015).

1941 yılında Hitlerin Sovyetler Birliğine saldırısı, Shostakovich yaratıcı bir gayrete yönlendirmiştir. Saldırın ilk aylarında Shostakovich kuşatma altında' ki Leningrad'daydı. Leningrad'dayken ileriki zamanlarda şehre adayacağı 7.Senfoni'nin ilk üç bölümünü 'de yazdı. O senenin Ekim ayında ise Kuybishev'e tahliye edildi ve buradayken 'de senfonisini bitirdi. Senfoni'nin ilk gösterimini 5 Mart 1942 yılında aynı yerde sergilendi. Daha sonra ise senfoni mikrofilme aktararak Amerika'ya yollandı. Toscanini yönetimin 'de ise 19 Temmuz 1942'de senfoni milyonlarla buluştu. Shostakovich' in senfonisi 7. Senfonisi Nazizm'e karşı savaşın simgesi oluvermiştir. Yazar Carl Sandburg'un söyleyişiyle 7.senfoni "yürekten yazılmış" bir yapıtı. 7. Senfoni'nin bitişinden 2 sene sonra Shostakovich bir tane daha savaş senfonisi yazdı, 7.senfoniye kıyasla daha iyi bir eser olmasına karşın daha az başarı göstermiştir (Ersöz Yiğit, 2015).

3.1.3.2. Sergey Prokofiev

Sergey Prokofiev 1841'de Ukrayna'da doğmuş olup,20. Yüzyılın en önemli piyanist ve bestecilerden biridir. Sergey Prokofiev birçok müzik türünü ustalıkla icra edebiliyordu.

Sergey Prokofiev değişik tarzlarda müzik yapan bir besteci idi. Küçük yaşlarda başlayan Klasik Döneme karşı sempatisi dinlediği diğer tarzlardaki müziklerle (halk hikayeleri ve büyük şehirlerde izlediği operaları) biriktirerek ilk bestelerini yapmada temel taşı oldu. Konservatuar zamanlarında ise öğretmenleri Rus milli müziğinin temsilcileri yken kendisi yeni müzik akımında ilerlemiş ve klasik dönemdeki bestecilere olan hayranlığıyla birleştirmesi neo-klasik eserler vermesini sağlamıştır (Akçay, 2019).

1941 yılında Almanya- Sovyetler Birliği ile daha önceden imzalandığı saldırmazlık antlaşmasına uymayarak Rusya'ya saldırmasıyla, Sergey Prokofiev ve Mira Mendelsshon emniyetleri sebep olarak gösterilerek birçok sanatçı ile Kabardey-Balkarya Özerk Cumhuriyeti'nin başkenti Nalçik'e gönderildi. Saldırlar ile Sovyet Besteciler Birliği'nin talimatıyla bestecilerin Kızıl orduyu morelman destekleyecek ve içinde milli duygular barındıran besteler yapmalarını buyurmuştur. Bu talimat neticesinde Prokofiev op.90 1941 isimli süitini bestelemiştir. Ek olarak ise Nalçik'e gitmeden kısa bir süre önce yazmaya başladığı "Savaş ve Barış" operasını burada yazmayı sürdürdü (Brown, 1997, aktaran Akçay, 2019).

3.1.4. Amerika Birleşik Devletleri

3.1.4.1. Aaron Copland

Aaron Copland 1900 yılında Amerika'nın New York şehrinde doğdu. 20. Yüzyıl Amerika klasik müziğinin öncü müzisyenlerinden biri ve önemli bir besteci olmuştur.

Aaron Copland 'ın bestecilik alanındaki gelişimi, dönemin belirli yönelimlerini ortaya koyarak, ilk olarak müziğinde caz ritimlerini kullanıp daha sonra ise Stravinsky'nin yeni klasik düşüncesinin tesirinde kalmasıyla kısaca anlatılabilir. Copland'ın ses verimliliği yani "sonorite" açısından daha idareli olduğu, doku açısından ise ses verimliliği ile aynı şekilde daha idareli olarak belirttiği soyut bir tarza doğrulmuş, bu doğruluş ile Copland 'ın sanatının en refah devrin başlamasına sebep olmuştur (Güvemli, 2008).

Japonların 1941 yılında Pearl Harbourı bombalamasından sonra, ülkenin motivasyonunu yükseltmek için Cincinnati Senfoni Orkestrası'nın İngiliz şefi Eugene Goossens'in (1893-1962) ısmarlaması ile yapılan besteler içinde en başarılı olan vurmali çalgılar ve bakır üflemeliler için olan "Fanfare for the Common Man" isimli kısa müziği oldu. İkinci Dünya Savaşı'nın en hassas senelerinde, Amerika'nın büyük bir devlet oluşu ve kahraman mazisini müzikle aktarmaya isteyen Rus asıllı, Amerikalı şef Andre Kostelanetz (1901-1980) ısmarlaması neticesinde bestelenen Lincoln Portrait (1942), metni Copland tarafından, Abraham Lincoln 'ün (1809-1865) nutuk ve mektuplarından derlenmiş bir orkestra eseridir (Kırankaya, 2016).

3.1.5. İngiltere

3.1.5.1. Costant Lambert

Costant Lambert 1905 yılında İngiltere'de dünyaya gelmiş besteci ve orkestra şefiydi. olduğu Kraliyet Balesinde kurucu müzik direktörlüğü yapan sanatçı, yaptığı müzik yapıtlarıyla da kendini gösterdi. Lambert üstünde müziğinde en fazla etki eden müzisyenler Liszt ve Duke Ellingtındı. 1931 yılı öncesi yazdığı bestelerinde Piyano Konçertosu (1924), Piyano ve Dokuz Oyuncu Konçertosu (1931), Piyano Sonatı (1928) ve Elgiac Blueda caz esintileri gözlenebilmektedir. Ayrıca eserlerinde Rus motifleri ve Stravinsky'nin etkisi 'de müziğine etkisi oldukça fazlaydı. Lambert'in balesi olan 1927 yılında bestelediği Romeo ve Juliet, Ballets Russes sahnelendirdiği ilk İngiliz yapıtıydı (Lewis, tarih yok).

Costant Lambert'in en göze çarpan eserlerinde birisi ise 1942 yılında bestelediği, eski hocasına adayıp, işgal esnasındaki bir Hollanda şafağından esinlendiği "Aubadé Heroique" isimli eseridir. 2.Dünya Savaşında Nazileri Hollanda'ya saldırmaya başlamaları esnasında bu sırada Hollanda'da otelinde bulunan Lambert ve meslektaşları bu saldırıya tanıklık etmiş ve bombaların, paraşütçülerin broşürlerin gökten düşüşlerini izlemişleridir. Lahey kasabasında iki gün

bekledikten sonra Lambert ve meslektaşları tehlikeler arasından bir kargo gemisiyle İngiltere'ye kaçmayı başarmışlardır. Bu kaçışlarında Hollanda birliklerin Nazilere karşı direnmeleriydi (Corleonis, tarih yok). Bu eser ise eski hocasına Hollanda işgal altındayken birkaç gün bile olsa yaşadıkları zorluklar anlatılıyor.

3.2. Ana Devletlerin Müziğe Karşı Devlet Politikaları ve Müzik İcrasına Olan Olumlu veya Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

3.2.1. Almanya

Naziler iktidar gelince yeni müzik politikaları 'da ortaya çıktı. Özellikle bu dönem propaganda, yerel bestecilerin yani saf Alman (Ari) ırktan olan bestecilerin kendi ideolojileri ve politikalarıyla ön plana çıkartıldığı, Ari ırktan olmayan özellikle Yahudi müzisyenlere çok sert yaptırımları olduğu ve artık müzik yapmalarının çok zorlaştığı görülmüştür.

Nazi Almanya'sı döneminde sanatın propaganda aracı olduğunu görüyoruz. Bu dönemde sanatçılar "belli kurallar ve sınırlar" çerçevesinde özgür olarak sanatlarını icra edebilmişleridir. Sanat Nazilere göre sanatın sadece sanat için anlayışını hoş karşılamayıp Nazilerin kendi görüşlerini yansıtan propaganda "işlevsel" yapıda olmalıydı. Bu dönemde Almanya'da destek bulabilecek müzik biçimleri Nazi Partisinin üst yetkilileri olan Adolf Hitler, Joseph Gobbels ve o dönemki Alman kültürünün öncü ismi Alfreadd Rosenberg'in müzik zevklerine bağlıydı. 1933 öncesi Almanya Hükümeti'nin sanat için benimsedikleri modernizm akımları Nazileri pek uygun değildi ve bu modernizmi kendilerine göre uyarladılar. Nazilerin uyarladığı "Modernizm" anlayışında Yahudi müziklerine, kabare ve caza yer yoktu. Almanya'da sanatı sürdürülebilmeye uygun insanlar "Ari" ırktan olanlar ise "ya sev ya da terk et" durumuyla karşı karşıya kaldılar (Gürer, 2007).

Naziler 30 Ocak 1933'te iktidara gelince müzikte politik mücadele için değişik yöntemler uygulanmıştır. Bu yöntemlerde amaç Kültürel Bolşevizm'le mücadele etme, Alman müziğine dış etkenlerin girişinin engellenmesi ve Alman gençlerinin caz gibi tehlikeli türlere yanaştırılmamasıdır. Bu mücadelede Hitler Gençliği, Reich Müzik Odası, Alman Kültürü İçin Mücadele Derneği ve benzeri örgütlerle bu mücadelenin kurumsallaştığını görüyoruz. İlk başta bu olayda öncü olan kişi ise Alfred Rosenberg'dir. Alfred Rosenberg Gobbels 'in Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı hizmetinde çalışmaktaydı. Ancak Rosenberg bir süre sonra Aydınlatma ve Propaganda bakanlığındaki işinden çıkarılınca tüm kontrol Joseph Gobbels'e geçer. Bu bakanlık Die Musik ve bu türdeki müzik yayınlarını kontrol etmekteydi. Bu kontroldeki amaç ise "Alman olmayan," Yahudi ve Bolşeviklerin bu alandaki tesirlerini tespit etmek ve temizlemektir. Bu olaylar zincirinde sonra ise sırada "Reich Oda Müziği" (Reichsmusikkammer) kurulması vardır. Bu

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

departmanın başında Richard Strauss varsa 'da arka planda Yahudi karşıtı Alman müzikolog Peter Raabe olduğu savı ortaya atılmıştır (Potter, 1998, s. 51 aktaran Kutluk, 2020, s. 19-20).

1933 senesinin bir başka özelliği ise Richard Strauss'un iyi bir propaganda aracı olarak kullanıldığı senedir. O sene düzenlenen Bayreuth Müzik festivalinde Yahudi politikasına muhalif olduğu içi festivali boykot eden Toscanini yerine Richard Strauss Parsifal'in şefliğini yapmıştır. Bu olay ise müzik dünyasında büyük reaksiyona sebep olmuştur. Strauss ise orkestra şefliği yapmanın tek nedeninin festivalde aksama olmaması ve Wagner'e olan hayranlığı olduğu belirtmiştir ancak müzik dünyasındaki çoğu kişi bu hareketi affetmemiş ve Strauss'u Hitler yandaşı olmakla itam etmişlerdir. Bu olayla aynı sene propaganda bakanı Joseph Gobbels 'in Strauss'u Reich Müzik Odası "(Reihsmusikkamer)" başkanlığına ataması ise Strauss hakkında çıkan iddiaları doğrular niteler boyuttadır. Bu dönemde içinde bulunduğu durum ister istemez Strauss'u politik bir role sokmuştur. Lakin bu dönemde Alman Tiyatro ve opera evlerinin Yahudi sanatçılara yasaklanması Strauss'un aklını başına getirir ve sağlık sorunlarını bahane ederek görevinden istifa eder (Kutluk, 2020, s. 22-23).

1933 yılı ise Almanların ulusal şarkılarını yerel, askeri ve politik bir çerçevede oluştuğu yıl olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde yüzlerce şarkı ortaya çıkmış ve dağıtılmıştır. Bu durum "kötü besteciler" için bulunmaz bir nimet olmuştur. Sınırlı yetenekte olan besteciler kendilerini bir anda devlet tarafından beste istenen ve onurlandırılan bireyler haline gelmiştir. Bu durum müzikte kendini gösterir ve bir düzensizlik ortaya çıkarmıştır. Bu düzensizliğe çözüm olarak ise 1936'da kurulan "Deutsche Musikkultur" 'dür. Bu kuruluş Alman yerel müziğini inceleme ve sık sık kullanmayı amaçlamaktaydı. Bu kuruluşun kurucusu 'da Peter Raabe, Fritz Stein, Christhard Mahrenholz, Heinrich Bessler, Josef Müller- Blattau ve Wilhelm Ehemann'dır. Köylerde ve kasabalarda halkların birlikte şarkı söylemesi oldukça duygusal görünmekteydi ve bu durum Nazi dönemi olan III. Reich için oldukça uygundur. Bunlara ek olarak "büyük kent yerel müziğinde" oluşturulmalıdır. Nasyonal Sosyalizm kent kültürünü yerel şarkılara uyarlamakta ve halk şarkıları herkesi kucaklamaktadır (Meyer, 1993, s. 62, aktaran Kutluk, 2020, s. 20).

2.Dünya Savaşında Almanya'nın müziğine bakıldığında politik, sosyal ve ekonomik tesirinin Alman müziğinde olağanüstü bir etki oluşturduğu açık bir şekilde görülmektedir. Özellikle o dönemde Almanya'nın her alanda Göring ve Gobbels 'in saptamaları ile hedef gösterilen Yahudilerin sanatta'da hedef olarak gösterilmesi Nazilerin müzik politikaları yaptırımlarını ortaya koyar. Bu yaptırımlardan Schönberg, Hindemith, Weill, Bruno Walter ve Otto Klemperer ise üzerlerine düşen payları almışlardır (Kutluk, 2020, s. 20).

Naziler bir yandan Almanya'da kendi anlayışlarına göre müziği yapılandırırken diğer yandan ise Alman kökenli bestecilerle ilgili çalışmalar yapıyorlardı. Dennis (1996, s. 93 aktaran Kutluk, 2020, s. 16-17-18)' göre Naziler kendilerinde önceki hükümetlerin yaptığını tekrarlayıp kimine göre

milliyetçi kimine göre devrimci olan Ludwig Van Beethoven'ı kendilerine göre simgeleştiriyorlardı. Artık Beethoven bir Nasyonal Sosyalist olmuştu. Naziler Beethoven'nın kökeni hakkındaki geçmiş tartışmaları sonlandırmak için çalışmalar yürütülür. İlk başta Beethoven tam Alman yani Aryandır. Yalnız Beethoven'nın babası Naziler ideolojisi için sıkıntılı biridir. Çünkü Beethoven'nın babası Johann van Beethoven'nın aşırı alkol kullanan birisi kısaca alkoliktir. Ancak Nazi kültür politikacıları için çok büyük bir sıkıntı değildir. O dönemde Beethoven'nın babası hakkında çıkan "Beethoven'ın Babası Hakkındaki Gerçekleri" adlı makalede babasının geçmiş emeklerinden söz edilmiş ve babasının alkolik olarak anılmasının büyük bir yanlış olduğu ve alkolün Ren kültürü için önemi belirtilmiştir. O dönemde Beethoven'nın 3.senfonisi yeni bir kahramana adanmış olduğu söylenir, o kahraman ise Adolf Hitlerdir. Nazilerden önce Beethoven'nın 3. Senfonisi eski Fransız lider Napolyon ve eski Almanya Şansölyesi Bismarck'a adandığı söylenirdi ama artık 3. Senfoni Hitlere adanmıştır. 9. Senfoni ise Naziler tarafından pek tutulmamıştır. Çünkü 9. Senfonideki ulusların kardeşliği teması Nazilerin fikirlerine ters düşmekteydi.

Nazilerin en gözde senfonileri ise 3. ve 5. Senfoni yani kahramanlık senfonileriydi. Ancak Naziler Beethoven'nın konusunda abartıya kaçmaya başladılar. O dönemde yayınlanan propaganda amaçlı yayınlanan kitapların 'da birinin ismi Beethoven'dır. Bu kitapta Beethoven'nın örnek alınacak bir rol üstlendirilmiştir. Beethoven'nın Almanya'daki tüm yazar ve şairlerini okuduğunu, sıra dışı bir şekilde disiplinli olduğu, çalışkanlığı, az uyuması ve az uyumasının utanılacak bir durum olduğu savulmuştur Kitabın sonu ise uydurma bir hikâye ile tamamlanır (Dennis 1996, s. 154 aktaran Kutluk, 2020, s. 18).

2.Dünya savaşı sürecinde 'de Beethoven Naziler için popüler ve çok büyük bir ideolojik simge olmaya devam etmiştir. Bu dönemde Gobbels 'in Beethoven'ı ideolojik yapılarına uygun olarak simgeleştirmiştir. Marşlarını meydana çıkarıp sürekli olarak icra edilmişti. Beethoven o dönemde moral konserlerinin tüm programında senfonileri seslendirilmiştir (Kutluk, 2020, s. 18).

Almanya'ya bakıldığı zaman müzikte kendi kültürlerini sahiplenmeleri müzik adına olumlu bakılabilir. Ancak uyguladıkları müzik politikalarının Nazi Almanya'sı döneminde yapılan müziğin kalitesinin çok yüksek olduğu ise söylenemez. Bunun sebebi ise iktidar yanlısı olduğu veya saf Alman olduğu için bile olsa yeteneği sınırlı olan müzisyenlere müzik yaptırılması olduğu söylenebilir. Elbette o dönemde yeni çıkan müziksel gelişmelerden kendilerini olabildiğince somutlamaları da o dönemde müziğin olumsuz etkilenmesine sebep olmuş olabilir.

3.2.2. İtalya

Mussolini önderliğin 'deki Faşist hareket 1922'de İtalya'da kontrolü ele alınca birçok alanda kendi görüşleri doğrultusunda politik kararlar ortaya koyduğunu görmekteyiz. İtalya'da birçok alan gibi müzikte Mussolini önderliğindeki Faşist hareketin denetimi altına girmiş ve Mussolini iktidardan

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

düşene kadar ise bu denetim devam etmiştir. Bu dönemde Almanlar gibi İtalya'da radyo dağıtımı yapıldığını görmekteyiz.

İtalya 'da başbakan olarak Benito Mussolini'nin görevlendirilmesinin ardından Faşistler İtalya'nın kontrolünü ele geçirmişlerdi. Zaman ilerledikçe Faşizm İtalya'nın resmî ideolojisi olarak benimsenmiştir. Faşist propagandanın hükümet kontrolüyle ilerletilmesi için 1937 yılında ise "Popüler Kültür Bakanlığı" kuruldu. Bakanlık kuruluşu ardından ülkede 'ki tüm yayınları denetlemeye başlattı. İtalya'da kurulan "Popüler Kültür Bakanlığı" Nazi Almanya'sında 1933 yılında açılan "Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığına" benzer bir örgüttü, ancak İtalya'da kurulan bu oluşum Almanya'daki benzer örgüt gibi kendi ülkesinde varlık gösteremedi. Bunun en ana sebebi olarak ise Katolik kiliseydi. Katolik Kilisenin İtalyan toplumunun üzerindeki gücü, Faşist propagandanın toplumun üstünde oluşturmak istenen tesire engel olmuştur (Akaracalı, 2003, s. 145, aktaran Karaburun Doğan, 2019).

İtalya'da 1922 yılında milliyetçiler hükümetin kontrolünü alarak faşizm ideolojisini devletin resmî ideolojisi yapmışlardır. Bu dönemde İtalya'da Faşizm ideolojisi milliyetçilerin lideri "Duçe Mussolini" görüşüne uzanan milliyetçiliğin faşizme yönelmesi ile diktatörlük biçiminde devlet idaresine başlanmıştır. Yapılan propaganda çalışmalar ve şiddet içerikli açıklamalar ile dış ülkelere karşı tutum sergilenmiş, ülke içinde ise bütünlük hissiyatı içerisine sokulmaya çalışılmıştır. İtalya'da Almanya'da olduğu gibi Faşizm İtalya'da sanatı kontrol altına almaya uğraşır. Uygulanan yöntemler neredeyse birbirine benzerdir. Yine Mussolini yardakçıları liderlerinin yani Mussolini'nin bu konudaki görüşlerini hayata geçirmeye çalışmışlardır. Müziğin propagandada 'ki etkisinin İtalyanlarda farkına varmıştır (Kutluk, 2018, s. 38, aktaran Karaburun Doğan, 2019).

Müziğin propaganda amacıyla kullanılmasında bireyler üzerindeki oluşturduğu etki müziği propaganda etkinliklerinde kullanılmasının en önemli sebeplerindedir. Radyo ve televizyonda yayınlanan amacı propaganda olan konuşmalar çoğunlukla sıkıcıdır. Bu sıkıcılıktan insanları çıkarıp istenilen mesajı iletebilmek için ise müziği kullanımı ise çok sık kullanılan bir yöntemdir. İtalya'da Faşizm ideolojisi görüşüyle müzikle uygulanan propagandaların amacı insanların düşüncülerinin kontrolünü ellerinde tutmak ve devlete uyan topluluklar oluşturulması sağlanmasıdır (Kutluk, 2018, s. 39, aktaran Karaburun Doğan, 2019).

Müziğin insanların üzerindeki etkileyici gücü propaganda faaliyetlerinde kullanılmasının en önemli nedenlerindedir. Radyo ve televizyonlar uygulanan propaganda amaçlı konuşmalar tek düze ve genel olarak sıkıcıdır. Bu sıkıcılıktan insanları kurtarmak ve iletiyi aktarmak için müziğin kullanımı yaygındır. İtalyan Faşizm anlayışında müzikle yapılan propagandalar da bireylerin düşüncelerini kontrol altında tutmak, devlete itaat eden çoğunluklar yaratmak hedeflenmiştir (Kutluk, 2018, s. 39, aktaran Karaburun Doğan, 2019).

İtalyanlara bakıldığı zaman ise ideolojilerinin ve Faşist partinin müzik politikalarının nerdeyse tümünden şekillendirdiğini müziğin etkisinin farkına varıldığı ve müziğin bir provokasyon aracı olarak kullandıkları ve partiye yakın olan müzisyenlerin yükseldiğini görmekteyiz. Belki o zamanlar İtalyanların müziğe bakış açısında olumlu olabilir ama günümüzde ne kadar olumlu olduğu ya da direk olumlu olup olmadığı tartışılacak bir konudur.

3.2.3. Sovyetler Birliği

Sovyetler Birliğinin müzik politikasına bakacak olursak kendi ideolojilerini yaymak üstüne çalışmalar yapıldığı ve diğer devletler gibi ideolojilerinin propagandası yapıldığı görülmüştür. Eğitim alanına verdikleri değeri müzik eğitimi alanında 'da göstermişlerdir. Bestecilerin ise ideolojilerden kopmadan müzik faaliyetlerine devam etmeleri ve halkın anlayabileceği müzikler yapılması görüşünde olmuşlardır. Bu dönemde ideolojiye uymayan veya hükümet karşıtı müzik eleştirmenlerine ve müzisyenlere yasaklar konulmuş bazıları idam edilip bazıları sürgün edilmiştir.

1917 yılın 'da gerçekleşen Ekim Devrimi'nin ana vizyonlardan birisi toplumun eğitilmesiydi. Bu toplum eğitiminin içinde şüphesiz sanat eğitimi 'de girmiştir. Sanat eğitiminin toplum eğitiminin içinde bulunmasının sebebi ise yeni bir yaşam yapılandırılmasında sanatın görevi oldukça fazladır. Ortaya çıkan yeni Sovyet müziği ulu ve faydalı olmalı, hükümetin vizyonuna yardımcı olmalıydı. Bunun anlamı: Müzikte uygulanacak tüm çalışmalar güzelduyuluktan ziyade belirlenen kaideler içerisinde yapılmalıydı. Besteciler halka hizmet etmeliydi ancak bu hizmet esnasında ideolojik yapı kenara atılmamalıydı bu düşünce 1948 yılı eleştirisinin 'de özüdür. Tabiki bu anlatılanlar tek gecede gerçekleştirilmedi. Sanatçılar Marksist fikirleri karşı tarafa geçirmek için hazırlıklı olmalıydılar. Bu görüş ise bilhassa müzikte önemli bir problem olmaktaydı. Çünkü ideoloji çalgı topluluklarından senfoniye daha küçük çalgı topluluklarına çevirmek 'de çok da basit değildi. Sovyet yönetiminin ilk senelerinde işçi sınıfının kendine indirgeyebileceği müzik stillerine ve tekniklerine sıcak bakmıştır. 1920' li yıllarda ise iki ayrı oluşum ortaya çıkmıştır. İlk'i 1923'te Moskova'da açılan "Çağdaş Müzik Birliği" kısaca (ASM)'dir. Bu kuruluşu amacı batıda 'ki yeni müziksel gelişmeleri takip etmek. Diğer bir oluşum ise aynı senede kurulan "Rus Proleter Müzikçiler Birliği" kısaca (RAPM)'dir. Bu toplumda ise amaç emekçi müziğin yeterince eskimiş ve eski batı müziğinin etkisi altından kendini sıyırmasıydı. Ancak iki kuruluşta ASM 1930'da RAPM ise 1932 yılında kapandı ve kapanışlarından itibaren ise her iki oluşum "Sovyet Besteciler Birliği" çatısında birleştiler (Kutluk, 2020, s. 43-44).

Nazi Almanya'sı ve Faşist İtalya'ya kıyasla Sovyetler Birliğinde daha toplumun müziğini önemseyen ve ideolojisi yaymaya çalışan bir yapı ile karşı karşıya olduğumuzu görmekteyiz. Tabi Sovyet Müziğinde iki farklı bakış açısıyla kurulan kuruluşlar Sovyet müzik politikasının olumlu bir yanı olduğunu söylenebilir. Ancak müziğin ideolojik bir araç olarak kullanılması ve ideolojiye veya

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

hükümet karşıtı müzisyenlere yapılan muhabele Sovyet müziğinin olumsuz bir yönü olarak söylenebilir.

3.2.4. Amerika Birleşik Devletleri

Genel olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin müzik politikasına bakıldığı zaman radyolardan şifreli mesajlar gelebileceği endişesiyle bazı şarkılara sansür uygulandığı ve bazı şarkıların yasaklandığı görülmektedir.

Amerika'nın savaş sırasındaki müzik politikası ile ilgili kaynak azlığıyla ilgili olumlu veya olumsuz bir değerlendirme yapılamamıştır.

3.2.5. İngiltere

İngiltere'ye bakıldığında ise Amerika Birleşik Devletleri'ne benzer politika işlenmiş onlarda, radyolardan şifreli mesajlar gelebileceği endişesiyle bazı şarkılara sansür uygulanmış ve bazı şarkıların yasaklamışlardır.

İngiltere'nin savaş sırasındaki müzik politikası ile ilgili kaynak azlığıyla ilgili olumlu veya olumsuz bir değerlendirme yapılamamıştır.

3.2.6. Vichy Fransa'sı

Vichy Fransa'sına bakıldığı zaman ideolojileri önderliğinde bir müzik politikası benimsemişlerdir. İdeoloji kısmında bahsedildiği gibi Vichy Fransa'sında hükümet altındaki müzisyenlerden faydalanmış ve hükümet görüşlerini yaymak için besteler yazılmış konserler verilmiş ve konserleri radyolardan yayınlanmıştır.

Fransızlar ilk olarak 1930'ların sonlarına doğru ekonomik zorlukları hafifletmek amacıyla kurulan "Administration des Beaux-Arts" (Güzel Sanatlar İdaresi) bestecileri çalışmaya daha çok isteklendirmek için desteklemeye başladı. Bu konuda 1938 yılında görev alan on iki kişi içinde Darius Milhaud, Germaine Tailleferre ve Charles Koechlin olup bir yıl sonra ise yedi kişi ile Delvincourt bu kuruluşa katıldı. Fransa'nın Almanya'ya teslim olup ateşkes imzalanmasından sonra Fransa ikiye bölünmüş ve bölünmeden sonra Vichy Fransa'sı müziklerini sınırlandırmışlardır. O dönemde yapılan eserler hükümetin tutucu, anti-modernist ve Katolik görüşlerini beslemekteydi. Fransa'nın işgal yıllarına bakıldığında Vichy Fransa'sında rejim destek olması için 81 eser bestelendi ve radyolara servis edilip yayınlandı (Fancourt, yıl yok).

1942 yılında Naziler Fransa'nın tamamını işgal etmesinde sonra ise Vichy Fransa'sının müzik hayatını yok denecek kadar düşmüş gece sokağa çıkma yasakları sebebiyle müzikal gösteriler azalmıştır. Bu sıralarda Alman müziğine tökezletmekte ve bir tehlike unsuru oluşturmakta olan

Fransız ve İtalyan popüler eserlerinden Leo Delibes'in operası "Lakmé" ve Giacomo Puccini'nin "Madame Butterfly" operasına yasak kondu. 1943 yılında Marsilya'da verilen konserleri genellikle Fransız orkestrası yerine Berlin Filarmoni orkestrası verdi. 1944 yılında ise Naziler tümünden savaşa odaklandıklarından müzik yaşamı durma noktasına gelmiştir (Fancourt, yıl yok).

Vichy Fransa'sı uzun ömürlü bir rejim olmasada müzik alanında kendi ideolojilerini yaymaya yönelik politikalar izlemişlerdir. Ancak müziğin özgür yapısı ne kadar Vichy Fransa'sında karşılanabildi bu bir tartışma konusudur. İşgal altında müzik yapmak, yaparken de ne kadar özgür olabileceğin düşüncesi olumsuzluk olarak da değerlendirilebilir.

3.3. Ana Devletlerin Benimsediği İdeolojilerin Müzik Anlayışlarına Etkisine İlişkin Bulgular;

"Bir ideolojiyi halka anlatmanın ve benimsetmenin ideal yollarından biri olarak görülmüştür müzik. Goebbels, Furtwangler'in kendisine yazdığı mektuba verdiği yanıtta, politikanın belki de var olan en yüce sanat olduğunu ve kendilerini büyük sanatçılar olarak gördüğünü söyler" (Zimmerman, 2011, s. 189, aktaran Kutluk, 2020, s. 28). İdeolojilerini halka yaymak için devlet liderleri müziği bir yayma aracı olarak düşünmüşlerdir. Aşağıda 2.Dünya Savaşında yer alan devletlerin müzik politikaları üzerine elde edilmiş bulguları sırasıyla yer almaktadır.

3.3.1. Almanya

1930'larda Almanya'da seçimlerle NSDAP (Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi) başa gelmiştir. Bu parti kendi ideolojisi Nasyonal Sosyalizmi seçildikten sonra birçok alanda yaymaya çalışmıştır. Nasyonal Sosyalizm ideolojisi 'nin kökenin 'de ırkçılık, milliyetçilik, sosyalizm, halk ve lider üstünlüğü olarak tanımlayabileceğimiz, Almanya'da kurucusu Adolf Hitler olan "faşist görüş ve yönetim biçimidir". (Cevizci, 1999, s. 616, aktaran Çalışkan Akçetin, 2016).

Bir başka görüşe göre ise; Nasyonal Sosyalizm ideolojisi uluslararası toplumculuk zihniyetine karşın ulusal toplumculuk anlayışıyla ortaya çıkmış ve Hitler'in partisini isimlendirmiştir. Bu ideoloji ilk olarak Gottfried Feder tarafından (1920) yılında ortaya atılmış, Hitleri tarafından (1925) yılında işlenmiş ve Alfred Rosenberg tarafından güya bilimsel bir açıklaması yapılmaya çalışılmıştır. Bu ideoloji aslında çok daha eski zamanlarda ileri sürülmüş şu düşüncelerden meydana gelmektedir: "İrkçılık (Gobineau, Chamberlain), insanüstü (Friedrich Nietzsche (1844-1900), otoriter ve totaliter devlet (Fichte, Hegel) Yahudi düşmanlığı (Lueges)" (Hançerlioğlu, 1976, s. 222, aktaran Çalışkan Akçetin, 2016).

Nazilerin iktidara geldikten sonra ise ideolojilerini yaymak için müziği kullandıklarını görüyoruz. Naziler iktidara geldiğinde evlere radyolar dağıtılmıştır. Nasyonal Sosyalizm ideolojisini yayıp

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

benimsetmek için toplumun en küçük yapısı ailelerin ev içi müziğinden (Hausmusik)'ten kendi gençlik kolları olan Hitler Gençliği (Hitler- Jungden)'a kadar ideolojilerini yayıp benimsetme çalışmalarının olduğunu görüyoruz. Nazi rejimiyle toplumun en küçük yapısı arasında müzik ile bağ kurulabilmesi için aile içi müzik: ev müziği (Hausmusik)'ler bir araç olmuştur. 18-19. Yüzyılda her eve çalgı girmesiyle aile içi oda müziği toplulukları oluşmuştur.

Naziler Ocak 1933' den itibaren Alman ev müziğini her sene tekrarlanan bir etkinlik haline getirmişlerdir. Ev içi müzik programlarında hem açık hava müzikleri hemde ev içi müziklere yer verilmiştir. Bu programlarda her sene bir Alman müzisyen üzerinden tematik programlar düzenleniyordu: 1940 Schubert, 1941 Mozart, 1942 Bach, 1943 ve 1944'te Roger ve Brahms eserleri ağırlıklı ev içi müzik programları düzenlenmiştir. Naziler bu amatör ev müzisyenlerini yüceltmiş ancak gelişmemeleri ve sınırlı becerileri olması konusunda ısrarcı olmuşlardır. Böylece Nazi yönetimi bu acemi müzisyenleri ideolojilerini yaymak adına bir araç haline getirmiş ve yarı-politik görev üstlendirmişlerdir. Zamanla ev müziği aileden çıkıp Hitler Gençliğinin etkisi altına girdiğini görüyoruz. Bunun nedeni ev müziği etkinliklerinin açık havada gerçekleşmesi ve ev müziği etkinliğinin büyük Nazi etkinliklerinde kullanıldığını söyleyebiliriz. Hitler Gençliği altına giren ev müziği bir süre sonra ise Hitler Gençliği liderlerinin kontrolü altına girmiştir (Gürer, 2007).

Hitler Gençliği müziği sadece gösteri olarak değil müzik eğitimi konusunda 'da çalışmalar yaptığını görmekteyiz. Hitler Gençliğinin aslında iki amacı vardı. İlki Nazi ideolojisini aşılıyarak onların bu ideoloji çerçevesinde karakterlerinin şekil almasını sağlamak ve gelecekteki liderleri yetiştirmek, diğer amacı ise var olan müzik anlayışını ulusal-sosyalist görüşüyle gençlere nüfuz etmesini sağlayarak eğitimi kendi istedikleri düzeye çekebilmek. Bu amaçlar doğrultusunda 1937 yılında Hitler Gençliği için özel olarak müzik okulları ve konservatuarlar açılmıştır. Bu okuldan mezun olanlar Hitler Gençliği ve Nazi Partisinin çeşitli alanlarında görev yapabiliyordu. Hitler Gençliğinin ideoloji ve halk eğitimi için kullandıkları en etkin araçlardan biri ise radyoydu. 1939 yılına gelindiğinde Hitler Gençliği Alman Radyolarındaki tüm şarkıları kontrol altında tutuyordu. Bunun nedeni ise Alman geçlerini caz, operet ve günün popüler eserlerinden uzak olmasını sağlamaktı (Gürer, 2007).

Nazi Almanya'sında Beethoven 'da halka ideolojilerini benimsetmek amacıyla kullandıklarını ve savaş sırasında 'da oldukça popüler olduğu görülmektedir.

2.Dünya savaşı sürecinde 'de Beethoven Naziler için popüler ve çok büyük bir ideolojik simge olmaya devam etmiştir. Bu dönemde Gobbels' in Beethoven'ı ideolojik yapılarına uygun olarak simgeleştirmiş ve marşlarını meydana çıkarıp sürekli olarak seslendirmişlerdir. Beethoven o dönemde moral konserlerinin tüm programında senfonileri seslendirilmiştir (Kutluk, 2020, s. 18).

Nasyonal Sosyalizmi yaymak için özellikle bir müzisyenlerden 'de faydalanıldığını görüyoruz. Ancak birisinin yeri Hitlerde daha ayrıydı. O isimde günümüzde bile tartışma konusu olan kendi

ülkesinde bile halen hakkında fikir ayrılığına düşülen Alman opera bestecisi, müzik teorisyeni ve yazarı Richard Wagner'dir. Özellikle Adolf Hitlerin Richard Wagner'e büyük bir hayranlık duyduğunu söyleyebiliriz. Hatta Hitler bir sözünde şunları söylemektedir: "Alman ruhunu Wagner'in ölümsüz eserlerinden daha iyi yansıtan hiçbir ifade yoktur" sözü Wagner'e karşı hayranlığını ortaya koyduğunu görmekteyiz.

Hitler ile Wagner arasındaki bağlantının 2.Dünya savaşı sırasında Almanya'daki toplama kamplarında bulunan Yahudilere sürekli Wagner dinletilmesi, Nasyonal Sosyalist ideolojiye esin kaynağı olması ve bu ideolojinin öncü isimleri arasına girmesi günümüzde halen Faşist bestecilerin başında Wagner'i göstermekte ve bu durum genellikle müziğinden çok kendinin konuşulmasına sebep olmaktadır (Kutluk, 2020, s. 32).

3.3.2. İtalya

1920'li yıllarda İtalya'nın başına Benito Amilcare Andrea Mussolini önderliğindeki Ulusal Faşist Parti (İtalyanca: Partito Nazionale Fascista) geçmesiyle İtalya'nın geneline ideolojilerini yaymak için ve faşizmi İtalya'nın resmî ideolojisini yapmak için yoğun çaba gösterdiklerini görüyoruz. Faşizmi yaymak içinde araç olarak kullandıkları alanlardan biri ise müziktir.

1.Dünya Savaşında İtalya galip devletler arasında başta İngiltere, Fransa ve Rusya olmak üzere İtilaf bloğunda yer almaktaydı. İtalya savaşı kazanan tarafta yer almasına karşın isteklerini gerçekleştirmedi. Bu zaman zarfında İtalyan Milliyetçileri Benito Mussolini önderliğinde siyasal anlamda İtalya'da güç kazanmayı başardılar. Faşizm ideolojisi Mussolini'nin sosyalizm düşmanlığı üzerinde 'ki görüşleri üstünde 1919'da doğdu (Paxton, 2007, s. 5, aktaran Karaburun Doğan, 2019).

"Faşizm kelime olarak İtalyancadaki fascismo kelimesinden gelmektedir. Faşizm kavramı Mussolini ve taraftarları tarafından İtalyan milliyetçiliği ile özdeşleştirilmiştir" (Griffin, 1991, s. 1, aktaran Karaburun Doğan, 2019).

Rusya'da Bolşeviklerin 1917'de yaptıkları Ekim Devrimiyle Komünizm ideolojisi Avrupa'yı tesirine almış, Komünizmin Avrupa'da etkili olurken İtalya'da ise Komünizm taraftarı olan sosyalist oluşumlar sermaye patronları tarafından tehdit olarak algılanmaktaydı. Bu tehde karşı ise liderliğini Mussolini yaptığı milliyetçi oluşumlar sermaye patronları tarafından Sosyalizme karşı yardım edildi. Kurucu Mussolini olan faşizm aslında hem sol görüşleri hemde milliyetçi görüşleri bütünleştiriyordu. Ancak Faşizm ideolojisi kökenin 'de Komünizme, Liberalizme, Marksist Sosyalizme, geleneksel tutucu ve demokratik görüşlere karşı zıt olduğunu görüyoruz. Bu ideolojiye göre ülkeyi yöneten kişi tüm yetkileri kendinde toplamalıydı. Başka bir söyleyişle, bir ülkenin geleceğini bir kişinin iki dudağının arasına bakmaktaydı. (Macit, 2007, s. 21 aktaran Karaburun Doğan, 2019).

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

O dönemde Faşizmin İtalyan müziğindeki etkisine bakacak olursak Kutluk (2018, s. 39., aktaran Karaburun Doğan, 2019)'a göre müzikte akılcılık yerine daha çok duygular ön plana çıkarılmıştır. Yapılan propagandalarla devlet tanrı gibi gösterilmekte ve devlet yanlısı bir toplum oluşturulması için çalışılmaktaydı.

3.1.3. Sovyetler Birliği

1917 yılı Ekim devrimiyle Bolşevikler iktidara gelmiş ve Çarlık Rusya tarihe karışmıştır. Sovyet Birliği altında ülke yeni bir yapılanmaya gitmiştir. Sovyetler Birliğinin ilk lideri aynı zamanda devrim ve Komünist Partisi lideri 'de olan Vladimir Lenin'dir. Ancak Vladimir Lenin 1924'te ölünce partinin ve aynı zamanda hükümetin başına parti genel sekreteri Joseph Stalin gelmiştir.

Komünizmin ilerlemesinde kapitalizmin yerini alan ve kamusal sahipliğindeki üretim araçlarına dayanan, Sosyalizmin bir üst yani ikinci ve daha yüksek seviyede 'ki sosyo-ekonomik yapısıdır. Komünizmin ekonomik ve teknik açıdan kökeni ruhani ve ekonomik değerlerin verimliliği arttırmak, planlı üretim modeli ve harcanan çabanın faydası zirveye çıkarmaktır. Emeğe göre dağıtım yerini ihtiyaca göre dağıtıma devredebilir. Komünizmin ana prensibi olan "herkes yeteneğine göre, herkes gereksinimine göre" prensibi uygulanmaya konacaktır. Komünizm toplumdaki insanların eşit ve sınıfsız olmasını sağlayacaktır (Sabirov, 2020, s. 199).

1917 yılında Rusya'da gerçekleşen Ekim Devrimi ile Komünizm propagandası ile Komünizm ideolojisi yayılmaya başlamıştır. Bu propagandanın amacı Komünizm ideolojisindeki düşünceleri bilimsel, sanatsal ve sosyal olarak tanıtmak ve topluma alıştırmak için çalışılmıştır. Komünizm ideolojisinin kökeninde burjuva veya kapitalist propagandaya karşı mücadele verilmekte ve Komünist yönetiminin toplum bandında yüceltilmesini için çabalanmıştır (Çakı, Gazi, Karaburun Doğan, 2020).

Müzik alanının 'da bakıldığında ise Sovyetler Birliği için yazılan milli marşta özellikle devrimin lideri olarak görülen Vladimir Lenin'de yer aldığını görmekteyiz. Ekim devrimi ile ülkede kontrolünü ellerine alan Bolşevikler, Lenin önderliğinde ülkelerinde Komünizm ideolojisinin egemen olması için büyük uğraş vermiştir.

Bu dönemde Sovyetler Birliği için yazılan (ulusal) milli marşta doğrudan Lenin'i yücelten kelimeler kullanılmış ve Sovyet halkının Lenin 'nin yolundan ilerlediğine özgü söyleyişlerde bulunmuşlardır (Karaburun Doğan, 2019, aktaran Çakı, Gazi, Karaburun Doğan, 2020).

3.3.4. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika'nın benimsediği ideolojiyi yaymak için müziği kullandığı ile ilgili bir çalışma tespit edilememiştir.

3.3.5. İngiltere

İngiltere'nin benimsediği ideolojiyi yaymak için müziği kullandığı ile ilgili bir çalışma tespit edilememiştir

3.3.6. Vichy Fransa'sı

Almanların Mayıs 1940 ile başlattığı hareket ile 1 ay içinde Fransa'yı işgal etmiş ve kendi kontrolü altına başkenti Vichy olan yeni bir yönetim kurulmuştur. Bu yönetimin ideolojisi Faşist ideolojiye yani gücü tek bireyde toplanan yönetim şeklinin kullanıldığının söyleyebiliriz. Bu ideoloji doğrultusunda devlet yönetiminde dini yani Katolik ve Monarşi yönetim şeklinin temeliydi.

Fransa Vichy Hükümeti'nin doktrinel kişiliğini "Fransa için Eylem Hareketi" (Action Française) aldı. 19. Yüzyılın sonlarına doğru Charles Maurrs'ın III. Cumhuriyete ve demokratik yaklaşıma zıt olan, Katolik ve Monarşist bir politik görüşe dayanan bu hareket, umumi olarak Katolik Fransız sağını ve bireysel olarak Pétain'i ve yeni kurduğu hükümeti fazlasıyla etsi altına aldı (Bruce, 2008, aktaran Akdevelioğlu, Özen, 2016).

Vichy Fransası'da ideolojilerini yaymak için müziği kullandığını görmekteyiz. Hükümet elindeki müzik kaynaklarını ve radyosunu ideolojisini yaymak için kullanmış ve ideolojilerini diğer şehirlere 'de yaymaya çalışmışlardır.

Vichy Fransa'sı başındaki Vichy Hükümeti "Travail, Famille, Patrie" (İş, Aile, Vatan) 'Fransız değerlerinin' tazelenmesi için uygun koşullar oluşturulmaya çalışılırken, kültürel yaşamın içine daha çok girilmeye ve müziksel etkinliklerde işbirlikçi olunmaya başlanmıştır. Bu dönemde propagandaları ilerletmek amacıyla hükümetin elinin altında iki opera şirketi, dört senfoni orkestrası ve çok sayıda oda topluluğu mevcuttu. Hükümetin "Chantiers de Jeunesse" gibi örgütlediği gruplar gençlik kamplarında devletin kimliğini yukarı çıkarmak için konserler verdi ve bu konserler Radio-Vichy'de servis edildi. Bu konserler özellikle Vichy ile ideolojik olarak git gide yakınlaşan Marsilya ve onun gibi birçok şehirde yaygınlaştı (Fancourt, yıl yok).

4. SONUÇ

Araştırmanın ilk alt problemi olan "2. Dünya Savaşı döneminde ana devletlerin önde gelen bestecileri kimlerdi, bestelerin bestelenme amaçları incelendiğinde ortaya çıkan durum nelerdi ve bu dönemde öne çıkmış eserler hangileriydi" sorusuna ilişkin bulgulara bakıldığında;

Öne çıkan müzisyenler bulgular kısmında incelenmiş olup bu dönemde incelenen müzisyenlere bakıldığı zaman savaştan veya o dönem 'ki ülke ideolojilerinin etkisi altına kalındığı gözlenebilir.

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

Ancak bazı müzisyenler ise devlet ideolojilerine ne karşı durmuş ne de desteklemişlerdir. Bu dönem 'ki besteler incelendiğinde çoğunlukla savaştan etkilendiğini söyleyebiliriz. Örnek olarak Richard Strauss'un Metamorfozu, Shostakovich 'in 7.Senfonisi, Costant Lambert'in Aubadé Heroique veya Aaron Copland 'in Fanfare for the Common Man eserleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Özellikle Shostakovich 'in 7.Senfonisi savaşın simge müziklerinde biri olduğunu görüyoruz. Bu dönemde bestelenen müziklerin genel olarak bakıldığında amaçlarının ulusları yüceltip, askerleri cesaretlendirip, halkların ise moral vermesi olduğunu söyleyebilmemiz mümkün.

İncelenen bazı müzisyenler ise savaş sırasında 'ki hükümetlerin ideolojilerine bağlı kaldığını söylememiz mümkün. Özellikle bu araştırma 'da incelenen İtalyan müzisyenler (Mascagni ve Selvaggi)'nin Faşist ideolojiyle arasındaki bağın güçlü olduğunu görmekteyiz. Bunun nedeni belki 'de hükümetlerin benimsediği ideolojiye bağlı kalma hissi olarak söylenebilir. Elbette bu 'da tartışılabilir bir konudur. Ancak kaynak eksikliğinden dolayı İtalyan bestecilerin eserleri hakkında bir bilgi bulunmamıştır.

İkinci Alt Problem olan "Ana devletlerin müziğe karşı devlet politikaları nasıldı? Müzik icrasına olan olumlu veya olumsuz etkilerine ilişkin bulgularda ise;

Savaşın ana devletleri (Nazi Almanya'sı, İtalya, Sovyetler Birliği ve Vichy Fransa'sına) bakıldığı zaman devlet ideolojilerine uygun müzik politikaları benimsemişlerdir. Özellikle Nazi Almanya'sındaki ırk yasalarından dolayı bazı müzisyenlerin müzik yaptırılması engellenmiş ve kalitesiz müzisyenlerden hükümet için besteler yapılması istenmiştir. Naziler özellikle eski Alman müzikleri özellikle Beethoven ve Hitlerin kişisel hayranlığı olduğu Wagner öne plana çıkarılmaya çalışıldığı bu araştırma 'da gözlenmiştir. Nazi Almanya'sında müziği denetleyen bakanlık kurulmuş. Bu bakanlıkta Nazilerin yozlaşmış müziğin Almanya'ya sokulmaması için uğraş verildiği gözlenmiştir. Radyolarda müzikler ile propagandalar yapılmış ve toplumun en küçük yapısı olan aileler bile devletin müzik politikası için önemli bir yer tutmuştur. Ev orkestraları zamanla Nazi şölenlerine dönüştürüldüğü görülmüştür. İtalya' da ise Nazi Almanya'sına benzer bir yapı olduğunu görmekteyiz ancak Naziler kadar etkili olmadığı görülmektedir. İtalya'da tıpkı Nazi Almanya'sında olduğu gibi bakanlıklar kurulmuş ve devletin ideolojisinin yaymak için radyolar propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Sovyet Birliği'nde ise müzik bakanlıklar kurulmuş ve hükümetin görüşüne göre müzik halkın anlayabileceği karışık yapıda olmaması ve devleti eleştiren eserlerin yapılamaması istenmiştir. Yapılırsa ise sonuçlarının ya sürgün ya da ölüm olacağı belirtilmiştir. Sovyetler Birliği' de radyoyu etkili bir propaganda aracı olarak kullandığı görülmüştür. Vichy Fransa'sına bakıldığında ise hükümet bestecilere besteler yazdırmış konserler verdimiş ve radyoda kullanıldığı görülmüştür. Ancak Vichy Fransa'sı savaşın son dönemlerinde Almanya tarafından tamamen işgal etmiş ve bu nedenle müziksel faaliyetler

Aşkın BAKBAK, Tuğçe KAYNAK AKÇAOĞLU

azaltılmıştır. Amerika ve İngiltere'nin müzik politikaları hakkında çok az kaynak bulunduğu için bir değerlendirme yapılamamıştır. İncelen devletlerin müzik politikalarının olumlu ve olumsuz yansımaları ise bulgular kısmında değerlendirilmiştir.

Araştırmanın son alt problemi olan “Ana Devletlerin Benimsediği İdeolojilerin Müzik Anlayışlarına Etkisine İlişkin Bulgulara” bakıldığında;

Nazi Almanya'sı, İtalya, Sovyetler Birliği ve Vichy Fransa'sının ideolojilerine bağlı kalarak müziklerin şekillendirdiği ve devletlerin bu doğrultuda çalışmalar yaptığı yapılan literatür taramasında ortaya çıkarılmıştır.

Nazi Almanya'sında Nasyonal Sosyalizmin, İtalya'nın Faşizm, Sovyetler Birliğinin Komünizm ve Vichy Fransa'sının ise Dini ve Monarşi bir arada olan ideolojik yapılarını kendi müziklerine entegre ettikleri görülmüştür. Amerika Birleşik Devletleri'yle ve İngiltere'nin ise kaynak yapılan kaynak taramasına karşın kaynak bulunamamış ve bu yüzden bir bulgu elde edilememiştir.

Genel olarak bakıldığında ise savaşın ve savaş sırasında 'ki hükümetlerin birçok alanda olduğu gibi Klasik Müziğini 'de etkilediğini söyleyebilmemiz mümkündür. Bu dönem 'de müziğin propaganda amaçlı olarak kullanıldığı müziğin hem bir araç hemde bir ihtiyaç olarak görüldüğü sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın Etik Beyanı

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca ULAKBİM TR Dizin 2020 ölçütlerine göre çalışmada etik kurul onayını gerektiren herhangi bir veri toplamaya ihtiyaç duyulmamıştır.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %50

2. yazar katkı oranı: %50

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA;

- Akçay, F. E. (2019). *Sergei Prokofiev'in hayatı ve op. 19 keman Konçertosu'nun incelenmesi* (Yayın No.581137) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ansiklopedi Britannica, I. (2020).Pietro Mascagni biograph. 30.05.2021 tarihinde
<https://www.britannica.com/biography/Pietro-Mascagni> adresinden alındı.
- Başegmezler, A. (2018). Richard Strauss “Don Kişot-şövalyece karakterli bir tema üzerine gerçeküstü çeşitlemeler” ve solo viyola partisi'nin bir icracı bakışıyla incelenmesi. *Sahne ve Müzik Eğitim- Araştırma e-Dergisi*, 7 (1), 1-14.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/501259>
- Corleone, A. (tarih yok). Costant Lambert: Aubadé Heroique. 03.06.2021 tarihinde
<https://www.allmusic.com/composition/aubade-h%C3%A9ro%C3%AFque-for-orchestra-mc0002387257> adresinden alındı.
- Çalışkan Akçetin, N. (2016). Martin Heidegger ve nasyonal sosyalizm: o bir nazi miydi?. *Uluslar Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (8), 49-50. <https://doi.org/10.20304/humanitas.277536>
- Çınar, B. (2019). İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı gün Avrupa'daki durum: ülkelerin savaşa hazırlık durumları ve bunun savaşa yansması. *Gazi Akademik Bakış*, 13 (25), 239-266.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/884338>
- Deniz, C. (2018). *Richard Strauss'un eserlerinde Korno; 1 No'lu Op. 11 ve 2 No'lu Korno konçertolarının teknik ve müzikal analizi* (Yayın No. 531282) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Edwards, B. (2004). Pietro Mascagni.findgrave. 30.05.2021 tarihinde
<https://www.findagrave.com/memorial/10170255/pietro-mascagni> adresinden alındı.
- Fancourt, D. (tarih yok). *Vichy altında müzik hayatı* 25.06.2021 tarihinde
<https://holocaustmusic.org/resistance-and-exile/french-resistance/musical-life-under-vichy/> adresinden alındı.
- Gürer, Y. Ö. (2007). *2.Dünya savaşında Almanya'da baskı altında müzik* (Yayın No. 176071) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Tübes Ulusal Toplu Katalog.
<http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/43956.pdf>
- Holocaustmusic. (tarih yok). Holocaustmusic. 31.05.2021 tarihinde
<https://holocaustmusic.org/politics-and-propaganda/third-reich/egk-werner0/> adresinden alındı.
- Karaburun Doğan, D. (2019). Faşizm propagandasında müziğin rolü: Mussolini italyası örneği. *Folklor/Edebiyat*, 25 (97), 229-249. <https://doi.org/10.22559/folklor.368>

- Karaburun Doğan, D., Gazi, M. A. ve Çakı, C. (2020). Sovyetler Birliği'nde milli marşlar üzerinden Komünizm propagandası: Ermenistan üzerine inceleme. *Ermeni Araştırmaları*, 67, 137-155. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1274719>
- Kırankaya, H. G. (2016). *Aaron Copland'ın Klarnet Konçertosu'nun yapısal ve yorumsal analizi* (Yayın No. 430662) [Sanatta Yeterlilik Çalışması. Mimar Sinan Güzel Sanatlar]. Ulusal Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kuşçuoğlu, M. (2019). *Richard Strauss trv. 293 klarinet, fagot ve küçük orkestra için düet konçertino eserinin fagot tekniği açısından incelenmesi* (Yayın No. 552165) [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kutluk, F. (2020). *Müzik ve politika* (2 baskı). H2O Yayınlar
- Lewis, U. D. (tarih yok). *Constant Lambert*. 03.06.2022 tarihinde <https://www.allmusic.com/artist/constant-lambert-mn0000008391/biography> adresinden alındı.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. Jossey-Bass
- Mutlu, G. (2020). Türk akademisyenlerin yağmacı dergilere ilişkin görüşleri: Bir nitel betimsel çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8 (1), 107- 134. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.6m>
- Özen, Ç. ve Akdevelioğlu, A. (2016). II. Dünya Savaşı'nda Fransa'da liderlik mücadelesi: III. Cumhuriyet'ten Vichy Fransası'na Fransız siyasetinde yapısal salınım. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 15 (1), 145-172. https://doi.org/10.1501/Avraras_0000000231
- Sabirov, K. (2020). *Komünizm nedir?* (1 b.). (C. Atay, Çev.) Sarmal Kitabevi
- Simonson, M., Smaldino, S. E., Albright, M., ve Zvacek, S. (2012). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*. Pearson Education, Inc
- Taylor, J. C. (2001). Fifth generation distance education. *e-Journal of Instructional Science and Technology (e-JIST)*, 4 (1), 1-14.
- Totallyhistory. (tarih yok). *Richard Strauss*. 29.05.2021 tarihinde <https://totallyhistory.com/richard-strauss/> adresinden alındı.
- Yavuz, U. G. (2016). II. Dünya Savaşı'nın cumhuriyet ve tan gazetelerinde temsili. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 2-31. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/824523>
- Yeşim, G. Ö. (2007). *2.Dünya Savaşı'nda Almanya'da baskı altında müzik* (Yayın No:176071) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].

2.Dünya savaşı döneminde klasik müzik ve müziksel gelişmeler

Yıldız, Ö. (2019). II. Dünya savaşına genel bakış. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (12), 64-65. http://www.uyasad.com/FileUpload/as907385/File/5-ozgur-yildiz_ii.-dunya-savasina-genel-bir-bakis.pdf

Yiğit, E. E. (2015). *Dmitri Shostakovich' in piyano konçertolarının form özellikleri ve piyano tekniği açılarından incelenmesi* (Yayın No. 407554) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

EXTENDED ABSTRACT

1.Introduction

Since the beginning of human existence, many wars have been experienced throughout history. Many people died in these wars and the course of history changed. However, a war that took place in the 20th century went down in history as the bloodiest war in the history of humanity, and today it continues to be the bloodiest war in history. This war is World War II. The war, which started with the Nazi Germany's attack on Poland on September 1, 1939, ended with the surrender of Japan to the allied states on September 2, 1945. In preparation for war and during the war, states used music to spread their ideologies to people and to encourage people who fought for their countries during the war. In this research, how the states used music to spread their ideologies during and during the war preparation period, music policies and the musicians of that period were examined. In this study, a literature review was made and it was aimed to create a resource for new researchers and to add a new one to the studies conducted in this field in our country.

2. Method

Qualitative research method was used and a literature review was made in this study. Keywords were chosen by examining previous studies and covering the study the most. In this study, a total of 24 sources, including 6 thesis studies, 9 journal articles, 7 online articles and 2 books, were used. These sources were analyzed and used in the study.

3. Findings, Discussion and Results

As a result of this study, how music was used in World War II, music policies and the works of musicians at that time were explained, and it was concluded that states used music and musicians to spread their ideologies, and that music was an effective power during the war. It has been observed that especially Nazi Germany, Fascist Italy and the Union of Soviet Socialist Republics used music effectively. It can be said as a result of the examined sources that the musicians were affected by the ideological structures of their states during the war period.